

บันทึกเกี่ยวกับ “น้อย ชลานุเคราะห์”

ม.ร.ว. กานดาศรี สุขสวัสดิ์*

น้อย ชลานุเคราะห์ มีนามจริงว่า นางสาวสมร ชลานุเคราะห์ เป็นบุตรของ นาวาเอกพระยาชลธารวินิจัย กับคุณหญิง เชื้อชลธารวินิจัย เกิดวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๕๗ ณ บ้านชลานุเคราะห์ ริมคลองบางกอกใหญ่ ธนบุรี เธอมีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คน เรียนหนังสือที่โรงเรียนช่างศาครุต คอนแวนท์จนจบการศึกษาชั้นมัธยม ๘ และได้รับรางวัลเหรียญทองแล้วศึกษาต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีและวิทยาลัยครูสวนสุนันทา สอบได้ ป.ม. และ ทำงานเป็นครูที่โรงเรียนสตรีภาคตัด (วังบูรพาภิรมย์) ต่อมารับราชการสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร โดยสอนจนอายุประมาณ ๔๘ ปี แล้วลาออกจากราชการ

* ม.ร.ว. กานดาศรี สุขสวัสดิ์ เป็นธิดาของหม่อมผิว และหม่อมน้อย ชลานุเคราะห์ เป็นพี่สาว

ด้วยอารมณ์อ่อนไหวช่างฝันแบบศิลปินและรักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ ทั้งชื่นชอบงานเขียนของ “ดอกไม้สด” เป็นพิเศษ ในช่วงที่เป็นนักศึกษาเธอจึงเริ่มลงเขียนนวนิยายเรื่องง่ายๆ แบบรักกระจุกกระจิมขึ้น งานเขียนของเธอได้รับความสนใจจากนักหนังสือพิมพ์ผู้หนึ่งและเขาขออนุญาตนำไปตีพิมพ์ในหนังสือรายสัปดาห์ฉบับหนึ่ง ปรากฏว่างานเขียนชิ้นแรกนั้นเป็นที่นิยมชมชอบในหมู่วัยรุ่นสาวหนุ่ม นามปากกา “น้อย ชลานุเคราะห์” จึงอุบัติขึ้นในโลกของการประพันธ์นับแต่นั้นเป็นต้นมา จนกล่าวได้ว่าเธอเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังไม่น้อยไปกว่านักเขียนสตรีร่วมสมัยเดียวกัน เช่น ‘ดวงดาว’ ‘วรรณศิริ’ และ ‘ก. สุรางคนางค์’

ในสมัยที่ “น้อย ชลานุเคราะห์” เป็นสาวรุ่นอยู่นั้น เป็นที่เลื่องลือกันว่าลูกสาวของท่านเจ้าคุณชลธารวินิจัยและคุณหญิง สวย

สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา หรือ “วรรณศิริ” สนทนสนม

น่ารักน่าปองทุกคน น้อย ชลานุเคราะห์ ก็
เป็นธิดาคณหนึ่งที่มีรูปร่างโปร่งงดงาม หน้า
ตาคมขำ มีกิริยาจาเป็นที่จำเรี่ยตาจำเรี่ย
ใจแก่ผู้พบเห็น นอกจากจะฉลาดหลักแหลม
แล้วยังมีพรสวรรค์หลายประการ เป็นนัก
ประพันธ์และยังร้องเพลงได้ไพเราะชัดเจน
เพลงที่ชอบร้องคือ เขมรไพรโยค ลาวดวง
เดือน สุริยันจันทร์รา ฯลฯ

“วรรณศิริ” (หม่อมผิว สุขสวัสดิ์
ณ อยุธยา) เป็นนักประพันธ์คนหนึ่งที่น่า
ชลานุเคราะห์ ชื่นชอบ หลังจากที่รู้จักกัน
โดยการแนะนำของมานิต ศรีสาคร แล้วก็
สนิทสนมรักใคร่กันประดุจญาติสนิท “วรรณ
ศิริ” บันทึกไว้ว่า “ข้าพเจ้ายังไม่ลืมความรู้
สึกขณะนั้นแม้จะเป็นเวลานานปีมาแล้วก็ตาม
ขอรับว่าข้าพเจ้าตื่นเต้นจิตใจที่ได้เห็นนักประ
พันธ์ที่ข้าพเจ้าชอบมาหาถึงที่บ้านโดยไม่มี
วีแววล่วงหน้าเลย รู้สึกเป็นเกียรติที่เธอ
อุทิศสัปดาห์มาพบด้วยตนเอง เราสนทนากันด้วย
ความมีอัธยาศัยต่อกันจนคุณน้อยลากลับ
พร้อมกับคุณมานิต

และแล้วต่อมาคุณน้อยก็มาเยี่ยมเยียน
เสมอ มาพร้อมกับไมตรีจิตที่เธอมีต่อข้าพเจ้า
และข้าพเจ้าก็รักเธอ เรามีความรู้สึกเหมือน

คนในครอบครัวเดียวกัน เราพากันไปเที่ยว
ต่างจังหวัดที่ไม่ไกลนักบ่อยๆ พร้อมกับ “ดวง
ดาว” ลูกของข้าพเจ้าและพวกพ้องอีกหลาย
คน ซึ่งระยะนั้นพวกเราทุกคนมีความสุข
และเป็นสุขมาก....”

น้อย ชลานุเคราะห์ กับ “วันชัย” บท
ประพันธ์ของวรรณศิริที่เธอรักและนับถือ

น้อย ชลานุเคราะห์ มักจะทำให้ทุก
คนเบิกบานแจ่มใสด้วยคำพูดและเสียงหัวเราะ
เมื่อเห็นเงียบกันไป ก็จะร้องเพลง เพลงที่
ร้องไม่ใช่ เขมรไพรโยค ลาวดวงเดือน หรือ
บัวขาว ฯลฯ แต่เพลงที่ได้ยินกันอย่างชัดเจน
ไพเราะเป็นอันมากคือ “ต้นตระกูลไทย” มี
ลูกคู่คอยรับกันอย่างครั้นเครง

แต่วันที่สนุกสนานรื่นเริงกันมาก
ประจำปีคือวันที่ ๒ พฤษภาคม ซึ่งเป็นวัน
เกิดของ “วรรณศิริ” ญาติมิตรที่เคยมาประจำ
ก็มากันมิได้ขาดและคนที่มาประจำไม่ขาดเลย

“ดวงดาว” “ก. สุรางคนางค์” “วรรณศิริ”
และน้อย ชลานุเคราะห์ (คนที่ ๔ จากซ้าย) ในงาน
วันเกิดอายุครบ ๗๐ ปี ของ “วรรณศิริ” ณ ร.ร.
วรรณวิทย์ ซอยปรีดา ๒ พฤษภาคม ๒๕๐๘

คือ น้อย ชลานุเคราะห์ ผู้นำความผาสุก
ขึ้นบานมาสู่ในวันนั้นทุกปี แขนงที่มาก็หลัง
จะทราบว่าเธอมาหรือยัง จะรู้ได้จากรองเท้า
ไม่ใช่จากรองเท้าได้ ไม่ใช่มีรองเท้าคู่เดียว
แต่จะรู้ได้จากรองเท้าที่ถลอกวางไว้อย่างเรียบ
ร้อย ไม่มีเย็บเย็บว่ากะมาหมายหรือห่างกัน
อย่างใด รองเท้าสองข้างถลอกวางไว้คู่กัน
อย่างเรียบร้อยราวกับจับวาง

น้อย ชลานุเคราะห์ มิ่งงานประพันธ์
ทั้งเรื่องสั้นและเรื่องยาวเท่าที่รวบรวมได้รวม

ประมาณ ๑๑๔ เรื่อง งานเขียนมักจะแฝง
คติธรรมบางอย่างไว้ ทั้งสะท้อนภาพชีวิตและ
สังคมร่วมสมัย สะท้อนชีวิต สไบทิพย์ ห้วงกรรม
พรหมลิขิต ชะรอยบุญ บุญบันดาล ฯลฯ เป็น
นวนิยายที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีและเคย
นำไปออกอากาศทำเป็นบทละครวิทยุ

น้อย ชลานุเคราะห์ ถึงแก่กรรมด้วย
ความอดทนเจ็บปวดในเส้นเลือดที่จะไปเลี้ยง
หัวใจ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๙ รวมอายุ
ได้ ๖๒ ปี ☺